

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigt Privilegium.

No. 42. Den 15de October 1803.

Trykt i Kjøbenhavn hos Direktør Johan Frederik Schults.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.
Etsraader og Deputerede i det danske Cancellie.

Justitsfog.

Ved Høiesterets Dom af 25de August d. A. er Lars Pedersen, af Balore under Balløe Stift, for udøvet forsætligt Mord, dømt at bøde Liv for Liv og have sin Hovedlob forbrudt og Jord til Kongen, om han nogen er eiende, samt betale de af Actionen lovligt flydende Omkostninger. I Følge den fra Høiesterets Secretariat indkomne Beretning have Sagens Hoved-Omskændigheder været følgende. Delinqventen er født i Aaret 1786, og har været blind siden sit 7de Aar. Da hans Forældre, som ere udflyttede Huusmændsfolk, den 26 Juni d. A. arbejdede i en Torvemose, havde de anmodet deres Naboefrone Johanne Pedersdatter, som var

Emne

Smeden Ole Christensens Hustru og 52 Aar gammel, om at malke deres Koer, og være deres blinde Søn, som ene var hjemme, behjælpelig med at vande og flytte Creaturene i deres Graværelse. Noget over Middag var hun færdig med dette Arbeid, og gik derpaa ind i Huset, for at faae et til hende skaaret Stykke Mad. Her begyndte Delinquenten, efter sin egen herom afgivne Forklaring, at indlade sig med hende paa en uanstændig Maade; og, da han ikke vilde være roelig, uagtet hun bad ham derom, men han endog brugte Magt, saa slog hun ham med en Gldtang over Armene. Men denne bemægtigede han sig, og nu fik de hverandre i Haaret, og droges om mod Bæge og Døre, medens han med Gldtangen, som han holdt i den høire Haand, slog hende over Hovedet, og hvor han ellers kunde ramme: med den venstre Haand holdt han hende imidlertid i Haaret. Herved faldt hun om paa Gulvet i en Bedøvelse, hvorunder han, efter egen Tilstaaelse, skal have voldtaget hende, hvilken Handlings Fuldbbringelse Obducenterne dog have fundet sig besejrede til at omtvile. Hun havde, efter hans videre Forklaring, værget sig mod ham med Arme og Been, men fra at strige havde han forhindret hende, ved at ligge med sit Bryst over hendes Ansigt. Da hun derpaa søgte at reise sig ved Hjælp af Loftstrappen, og hun hverken ved hans Bønner eller hans Trudsel om, i modsat Tilfælde at dræbe hende, vilde lade sig bevæge

bevæge til at love ham Taushed, saa greb han hende ved Skuldren, og slog hende med Ildtangen, hvor han kunde ramme, og vedblev hermed, efterat hun atter var segnet til Jorden, saalænge han mærkede Livstegn hos hende. Ved Hjemkomsten fandt Delinquentens Forældre Johanne Pedersdatter liggende i sit Blod, og Ildtangen ved hendes Side. Som Aarsag til hendes Død foregav Delinquenten, at hun var faldet ned ad Loftstrappen, hvorved hun laae. Men Resultatet af den Morgen derefter ved Districts-Chirurgen holdte Obduction: Forretning var, at denne Kones Død var forarsaget af udvortes Boldsomheder. Mistanken faldt strax paa Delinquenten, og, da denne derfor, efter et mislykket Forsøg paa at drukne sig i en Brønd, blev stillet for Retten, tilstod han det Passerede med alle ovenfor mældte Omstændighederne.

Efterat denne Sag med alle Omstændigheder og Høiesterets Indstilling om Samme har, fra det danske Cancellie, været Hs. Majestæt foredraget, har det behaget Allerhøiøstamme, under 30 f. M., at formilde den Delinquenten idømte Livsstraf saaledes, at han hedsættes til Fugthuus-Arbejde paa Livstid under streng Bevogtning.

Forgivninger.

Gjennem det tyffe Cancellie er, under 30 f. M., udfærdiget en Forordning angaaende Fattiganstalternes Arveret i de understøttede Fattiges Efterladenskaber, for Hertugdømmene Schlesvig og Holsteen, Hersekabet Pinneberg, Grevfskabet Ranzau og Staden Altona, af følgende Indhold. Da Hs. Majestæt blandt andre Begunstigelser, hvorved Fattigkasserne kunne erholde tilfældige Indkomster, ogsaa finder det passende, at tilstaae disse for deres Udlæg en billig Godtgjørelse af deres Efterladenskaber, som deraf ere blevne understøttede, saa har det behaget Allerhøiøstamme at befale: at

- 1) alt, hvad en Nødlidende, naar Bolig i et Fattighuus undtages, har oppebaaret af et Steds Fattigkasse, i Penge, Levnetsmidler, Klæder og Medicin, skal, saavelsom de paa Begravelsen anvendte Omkostninger, efter Afdrag af den paahæstende Gjæld, forlods fremfor Arvingerne godtgjøres Kassen af hans Efterladenskaber, efter pligtmæssig Specification af dens Forstander, dog uden Renter.
- 2) Ved denne Godtgjørelse kommer det ei i Betragtning, om den Nødlidende ganske eller kun for en Deel er bleven underholdt af Stedets Fattigkasse, ei heller, om han er bleven underholdt i et det Offentlige tilhørende Huus, eller understøttet i private Huse.

3) ville

- 3) Bille Arvingerne erstatte disse Forskud, blive Efterladenskaberne ubleverede til deres eget Godtbefindende, i fornødent Tilfælde, mod Caution for Opsyldelsen af denne Forpligtelse inden en, med den dertil berettigede Fattigkasse, aftalt Tid; hvis ikke, skal Stedets Øvrighed foretage Efterladenskabernes Behandling paa Embeds Begne og uden processualst Vidtløstighed, for at forskaffe Fattigkassen, hvad den tilkommer, og at udbetale det Overblivende til Arvingerne eller Creditorerne efter lovlig Omgang.
- 4) I Henseende til Hospitaller og andre Stiftelser forbliver det ved de sundatmæssige Indretninger.
- 5) Alle mod forestaaende Puncter stridende Forordninger, Statuter eller Vedtægter blive herved udtryffeligen ophævede og afskaffede, nemlig Forordningen af 10 October 1738 og dens Declaration af 3 Juli 1739, saavel som Forordningen for Landskabet Femern af 29 Septbr. 1797.

Igjennem den holskeenske Regjering i Glückstadt er, under 4 d. M., udsærdiget et Patent for Hertugdømmet Holsteen, Herkabet Pinneberg og Grevskabet Ranzau, angaaende Afskaffelsen af den Misbrug, at Indenlandsfarerne (Binnenlandsfahrer) paa Elben forsomme de fra Søen kommende Vares Angivelse og Forsoldning ved Stader. Toldsted, af følgende Indhold: at,

da Hs. Majestæt har bragt i Erfaring, hvorledes Allerhoist sammes Undersaatter, som bestjæftige sig med Indenlandsfarten paa Elben, undertiden skulle misbruge deres ellers uomtvistede Forrettigheder i Henseende til den Stader-Told, saaledes at de forsømme den sædvanlige Angivelse og Fortolding, ved bemældte Toldsted, af de fra Søen kommende Vare: saa har Allerhoist samme fundet sig bevæget til herved, til denne Misbrugs Afskaffelse, at befale, at ingen af de saakaldte Indenlandsfarere maa gjøre sig skyldig i nogen Overtrædelse af de sædvanlige Forholdsregler i Henseende til den Stader-Told, men i Besynderlighed ikke forsømme Angivelsen og Fortoldingen af alle fra Søen kommende Vare, under uundblivelig Tugthuusstraf paa 6 Maaneder. Det indskræmpes Øvrighederne at have den strængeste Opmærksomhed henvendt paa denne Gjenstand, og, naar Overtrædelses Tilfælde blive dem bekjendte, da strax handle, efter de dem meddeelte Forrifter, mod de Skyldige.

Under 30 f. M. er, ved en Foranstaltning til Stadtholder skabet, den 43 §. ophævet i den storfyrstelige Politie-Anordning, efter hvilken fremmede Jøder skulde, for deres Ophold uden for Markedstiderne i de forhen værende storfyrstelige Districter, erlægge en Afgift.

Under 14 d. M. er, igjennem det danske Cancellie, udsærdiget et Reskript til Stiftamtmanden og Biskoppen over Christiansands Stift, af følgende Indhold. Da Hs. Majestæt til Bedligeholdelsen af det i Stavanger oprettede Fattig-Arbeidshuus, ved Reskript af 25 October 1793, har fastsat: at i 10 Aar, fra 1ste Januar 1794 af at regne, enhver Kjøber af, hvad der ved offentlig Auction i bemældte Bye sælges, skal til forberørte Arbeidshuus erlægge $\frac{1}{2}$ Procent af Kjøbesummen, og Inspecteurerne for Fattigvæsenet i Stavanger, ved at andrage, at fornævnte Arbeidshuus, uden denne eller lignende Understøttelse vilde undergaac, tillige have ansøgt, at bemældte Afgift fremdeles maa tilstaaes Arbeidshuset: saa vil Hs. Majestæt, i Anledning deraf, samt i Betragtning af de i øvrigt oplyste og Allerhøiestsamme tilligemed Stiftets derover afgivne Erklæring ligeledes foredragne Omstændigheder, have bevilget: at den, ved forbemældte Reskript til det i Stavanger indrettede Fattig-Arbeidshusets Fremme, anordnede Afgift af $\frac{1}{2}$ Procent af Beløbet af alt, hvad ved offentlige Auctioner sammesteds sælges, maa fremdeles vedvare, som en bestandig Indtægt for meerbemældte Arbeidshuus.

(Fortsættelse af Reglementet for Fattigvæsenets provisoriske Indretning og Bestyrelse i Kjøbstæderne ic.)

§. 31. Dette Forslag, som indrettes efter et af Directeurerne dertil meddeelt almindeligt Schema, oplæses og gennemgaaes af samtlige Commissionens Læmmer, hvis Erindringer derimod korteligen tilføres Protokollen: hvorefter det, ved de fleste Stemmer, fastsættes, hvorledes med de Trængendes Forsørgelse i det tilkommende Aar skal forholdes; hvormegit enhver Fattig bør tillægges i Understøttelse; hvori denne Understøttelse skal bestaae; naar og hvorledes den skal udredes, samt hvad og hvormegit enhver dertil efter sin Formues Tilstand, eller sin Leilighed, bør bidrage.

§. 32. Ere Meningerne i Henseende til denne Forsørgelses-Plan eller den foreslagne Ansætning saaledes deelte, at intet ved fleste Stemmer kan beslattes, da indføres de yttrede Meninger, og de for samme fremsatte Grunde, i Protokollen; hvorefter en Udskrift af det Passerede strax tilstilles Directeurerne til foreløbig Bestemmelse eller Afgjørelse.

§. 33. Er Commissionen derimod, enten i det Hele, eller ved fleste Stemmer, enig i den, efter de saaledes gjorte Forslag indrettede, Forsørgelses-Plan, eller er denne, i Tilfælde af Dissens, ved Directeurernes Afgjørelse bleven bestemt, da oplæses samme næste Søndag fra Prædikestolen, tilligemed en kort Beretning

ning om Fattigvæsenets Skjæbne i Districtet, i det sidste forløbne Aar. Denne Bekjendtgjørelse tilføies en Opmuntring til Menigheden om, velvilligen at komme de Trængende til Hjælp, med hvad disse efter de indsamlede Oplysninger maae ansees at kunne behøve, og saaledes som dette af Commissionen, efter bedste Skjønnende, er bleven paalignet.

§. 34. Forstanderne meddeles imidlertid hver sin Gjenpart af Forsørgelses-Planen, hvilken af dem nærmere bekjendtgjøres Indvaanerne i hver Forstanderskab, paa det at disse kunne gives Leilighed til at erklære, om de, for deres Bedkommende, maatte have noget mod Planen og den i samme gjorte Ulgning at erindre, eller om de maatte findes villige til, hver efter sin Ene, at bidrage noget mere til at lindre de Trængendes Aar, end det, til hvilket de, efter hvad Commissionen om deres Wilkaar var bekjendt, ere ansatte. I hvilken Henseende Afkriften bør vise, hvad Bidrag Commissionens Lemmer selv have regnet sig for, paa det at andre i Menigheden, ved deres Exempel, end mere kunne opmuntres til Goddædighed.

§. 35. Finder nogen sig med den af Commissionen gjorte Ansætning misfornøiet, da bør han at frembringe sin Besværing for Directeurerne, men, indtil Sammes Resolution indløber, holde sig Commissionens gjorte Bestemmelse efterrettelig.

§. 36. Om den lagte Forsørgelses-Plan og sam-
mes Udfald har Commissionen usfortøvet at gjøre Ind-
beretning til Directeurerne for Kjøbstadens Fattigvæsen.

VI. Om fattige Børns Skolegang.

§. 37. Alle Børn som nyde offentlig Understøt-
telse, skulde, fra deres 6te Aar, eller i det seneste fra
deres 7de Aar af, stadigen søge Skolen. Ligeledes skulde
de og indfinde sig ved de offentlige Underviisninger, som
af Præsterne eller andre Lærere gives Børn af deres
Alder.

§. 38. Saadanne Børn nyde ikke alene fri Un-
derviisning i Læsning, Regning, Skrivning o. s. v.,
men skulde og af Fattigkassen forsynes med de fornødne
Bøger og Skrivmaterialier.

§. 39. Efterlade Børnenes Forældre eller Pleie-
forældre at holde dem til stadig Skolegang, saa at disse,
uden gyldig Aarsag enten aldeles eller jævnlig for-
sømme Skolen, og hendrive deres Tid i Lediggang, da
skal Commissionen i Mindelighed foreholde Børnenes
Forældre eller Pleieforældre deres Pligter. Bliver denne
Advarsel uden Virkning, da hensættes Børnene til an-
dre, og den Hjælp, som Forældrene eller Pleieforæl-
drene har været tilstaaet for Børnenes Skyld, fratages
hine og anvendes til disses Opdragelse.

VII.

VII. Om Kjøbstædernes Fattigkasser.

§. 40. Enhver Kjøbstads Fattigkasse har at bestræbe, hvad Understøtning Districtets egne Trængende maatte behøve.

§. 41. Denne Kasse bevares hos den af Commissionens Lemmer, som af de øvrige, ved fleste Stemmer, udnævnes til dens Kasserer; Præsten og Forstanderne modtage deraf de fornødne Forskud til løbende Udgifter, hvilke af Sogne-Commissionen anvises, og for hvis Anvendelse til denne aflægges Rigtighed.

§. 42. Kjøbstadens Fattigkasses Indtægter ere følgende:

- 1) aarlige Bidrag i Penge, som ydes frivilligen, eller efter Commissionens Ansætning paalægges, i Forhold til hvad Districtets Fattigvæsen behøver. Disse Bidrag indfordres 4 Gange om Aaret, saaledes at Bidraget for det løbende Kvartal stedse erlægges forud. Over dem, som udeblive dermed, indsender Commissionen en Fortegnelse til Directeurerne, som foranstalte Restancerne inddrevne;
- 2) en Afgift lignet paa Kjøbstadens Grundtart, efter det af Øvrigheden nærmere gjørende Forslag, og derpaa erhvervet kongelig Approbation;
- 3) en Fjerdedeel Procent af Vare og Væare, som bortsalges ved offentlig Auction, hvilken Afgift erlægges af Sælgeren;

4) hvad

- 4) hvad der i Kiøbstædens District, ved de ordinære eller extraordinaire Retter, saavelsom ved Forligelses-Commissionerne, enten tildømmes Fattigvæsenet som Bøder, eller paa anden Maade tilfalder samme;
- 5) Indtægten af de Fattiges Table, som ombæres i Kirken paa Nytaarsdag, de 3 store Høitider, almindelig Bededag, Søndagen efter den affstæfede Alle Helgens Dag, samt paa enhver Dag, naar der er Communion, ved hvilke Leiligheder Menigheden tillige erindres om denne Tables Bestemmelse, og af Præsten opmuntres til Godgjørenhed mod de Trængende;
- 6) Overskuddet af Helsingørs Hospitals Table, naar nemlig den Sum, der er fastsat for enhver Kirke at svare til bemældte Hospital, er fradraget;
- 7) frivillige Gaver, som ved Gaardes, Huses eller Jordes Salg gives af Kjøber eller Sælger, eller ved andre Leiligheder tilfalde Districtets Fattige;
- 8) hvad der indkommer ved Salget af sundne eller optagne Creaturer, naar Eieren ikke inden foreskrevne Tid mælder sig; og ligeledes hvad der ved Salg af Fattiges Efterladenskaber (§. 20.) erholdes, samt
- 9) Renter af Capitaler og Indtægter af Jorde eller andet, som maatte være stængede eller tillagte Districtets Fattige.

§. 43. Vedkommende Rettens Betjenter og Forlig-

gel.

gelses-Commissioner i Kjøbstædens District, have, hvert Fjerdingaar, til Directeurerne at indberette, hvad Fattigvæsenet maatte være tilfalden under deres Jurisdiction i de sidstforløbne 3 Maaneder, og derhos at indsende Efterretning om, hvad af samme allerede til dem er bleven erlagt, hvilket til Kjøbstædens Fattigvæsens-Commission afleveres. Directeurerne drage Omsorg for, at de idømte Bøder paa lovlig Maade vorde inddrevne.

§. 44. Med Regnskaberne for Kjøbstædernes Fattigkasser, som affattes af Kassererne, og attesteres af Commissionernes øvrige Lemmer, forholdes paa lige Maade som med andre Kjøbstad-Regnskaber.

VIII. Om Fattigvæsens Politiet og Straffe for Betlerie.

§. 45. For Betlere ansees alle de, som paa Bele eller Gader, i Huse eller Gaarde, ved Ord eller Geshæder, eller ved at fremvise legemlig Bræk, anholde om Almisse eller modtage samme.

§. 46. Enhver, som betler inden Kjøbstædens District, bør af Politiet eftersøges og paagribes, eller, om han af andre bliver antruffen, til Politiet overleveres.

§. 47. Betler nogen, isteden for, paa lovlig Maade, at søge den Hjælp og Understøtning, hvortil han maatte være trængende, da straffes han 1ste Gang med 14 Dages Fængsel, 2den Gang med Fængsel i 4 Uger,

Uger, 3de Gang med 1 Mars Arbeide i Forbedningshuset, og ansees for hver Gang han siden kjendes skyldig i lige Forbrydelse, med dobbelt Straf, mod den han sidst har været idømt.

(Slutningen følger.)

Blandet Efterretning.

Under Dags Datum ere samtlige Amtmænd i Danmark, fra det danske Cancellie, blevne tilskrevne saaledes:

P. M.

Det er en betjændt Sag, at den ringere Klasse af Almuen i Almindelighed har lidet Begreb om at lægge noget til Side af det, som fortjenes. Lersom de ikke bruge deres større Fortjeneste til Vellevnet, saa anvendes det næsten altid til et og andet Klædestykke, eller andre deels nødvendige og nyttige, deels endog unødvendige Ting. Enhver uforudseet Udgift sætter dem altsaa i Forlegenhed, og gjør det nødvendigt for dem enten at sælge noget af deres Tøi, hvilket de dog nødig gribe til, eller at laane derpaa, og i begge Tilfælde udsuges de af Agerkarle, hvilke enten tilvende sig det, en saadan Trængende har at sælge, for en høist ubetydelig Priis, eller og lade sig for det, som de laane paa det pantsatte Tøi, give saa uhyre Renter, at Capitalen inden

inden kort Tid fortæres. Til at afhjælpe den Fattiges Trang i denne Henseende, have nogle desaaarsag foreslaaet Assistentshuses Oprettelse, hvor Laan paa kort Tid kunde erholdes, om ikke mod simpel, saa dog mod en noget høiere Rente, end sædvanligen er tilladt. Men da der forekomme adskillige Betænkkeligheder mod Oprettelsen af Laanehuse; det imidlertid er indlysende, at en Indretning, hvor den Fattige ved Laan paa sit Gods kunde faae Gieblikkets Trang afhjulpen, vilde være meget velgjørende, og ofte maafee bidrage til, at en stræbsom Borger ræddes fra en Undergang, som i Mangel deraf vilde være uundgaaelig: saa skulde Man, efter Hs. Majestæts Befaling, tjenstligst udbede sig Deres behagelige Betænkning, om og hvorvidt det formenes gavnligt, at der, under Opsyn af Directionen for Fattigvæsenet, udsættes en Sum, til deraf ved Laan at hjælpe de Fattige, som yderlig Forlegenhed ellers vilde tvinge til, paa de haardeste Vilkaar, at søge Pengelaan andensteds, og i saa Fald, om en saadan Sum da kunde udredes af Fattigkasserne, eller om dertil maatte vides anden Udvei.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 14 October
er Cand. Theol. H. N. Broch confirmeret til Personel.

nel-Capellan for Mønneftads Menighed i Hggershuus Stift.

Under det tydske Cancellie: Den 4 October er Cand. Juris J. Willers Jessen, fra Flensburg, beskikket til Underrets-Advocat i Hertugdømmene. Den 7de, hidtilværende Provst i Hütten Provstie og Sognepræst til Frederiksberg Kirke i Schlesvig, J. Boysen, til Sognepræst ved Domkirken sammesteds, samt til Provst i Gottorf Provstie; samme Datum er bemældte Boysen tillagt kongelig Befaling at tiltræde Over-Consistoriet i Gottorff, samt det schlesvigiske Land-Over-Consistorium; Over-Consistorialraad og General-Superintendent Adler overdraget Inspectionen over Dom-Kolen i Schlesvig.

Under Generalitetet: Den 7 October er Major af det nordre sjællandske Landværn-Regiment, Greve v. Ahlefeldt, ansat à la suite ved Regimentet, og Capitain v. Clasen i hans Sted beskikket til Compagnie-Chef; Premier-Lieutenanterne af Feldthæger-Corpsen, v. Lessert og v. Salchow, meddeelte Characterer som Aides-General-Quarttermestere; Godseier P. H. Guth beskikket til Second-Lieutenant ved det holsteenske Landværn-Regiment.

Under Sinants-Collegium: Den 7 October ere J. H. Carstens og H. C. Matthiesen udnævnte til Fuldmægtige ved den schlesvig-holsteenske Kasse i Rendsborg.